

Tjänsteutlåtande
Socialförvaltningen

Till: Socialnämnden

Datum: 2022-06-08
Dnr SN 2022/0027

Svar på motion nr 2/2022 från Anders Borelid, (SD) – Kravställt försörjningsbidrag

Sammanfattning

Motion från Anders Borelid (SD) ”Kravställt försörjningsbidrag” väcktes i Kommunfullmäktige 2022-03-07, § 2:17. Motionen har remitterats till Socialnämnden för besvarande.

Beslutsförslag

**Socialnämnden föreslår Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslå
Kommunstyrelsen föreslå Kommunfullmäktige besluta**

Anse motion nr 2/2022 från Anders Borelid (SD) ”Kravställt försörjningsbidrag” besvarad med hänvisning till att det saknas lagstöd för att kravställa rätten till försörjningsstöd med en motprestation i form av arbetsuppgifter inom kommunen. Däremot ger Socialtjänstlagen stöd till att fortsatt försörjningsstöd kan vägras eller nedsättas om den enskilde utan godtagbart skäl avböjer att delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet som ingår i den individuella planen eller på annat sätt inte bidra till att bli självförsörjande. Detta innebär att biståndet inte är kravlöst.

Bakgrund

Motionären yrkar i motionen att personer som erhåller försörjningsstöd ska lämna en motprestation, till exempel att utföra arbetsuppgifter inom kommunen. Detta ska gälla de personer som har erhållit försörjningsstöd i mer än ett år. Motionären yrkar att kommunen utreder hur detta skulle kunna införas på ett effektivt sätt.

Förvaltningens slutsatser

Det saknas lagstöd för att kravställa rätten till försörjningsstöd med en motprestation i form av arbetsuppgifter inom kommunen. Däremot ger Socialtjänstlagen stöd till att fortsatt försörjningsstöd kan vägras eller nedsättas om den enskilde utan godtagbart skäl avböjer att delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet som ingår i den individuella planen eller på annat sätt inte bidra till att bli självförsörjande. Detta innebär att biståndet inte är kravlöst.

Fokus i arbetet med ekonomiskt bistånd är att bland annat att upprätta en planering för vägen mot den enskildes självförsörjning. Detta ska göras med respekten för den enskildes delaktighet, inflytande, självbestämmande och integritet vilket framgår av socialtjänstlagen. Det är denna plan som följs upp och ligger till grund för rätten till försörjningsstöd. I genomsnitt är omkring 200 hushåll aktuella för försörjningsstöd per månad i Österåkers kommun.

Kommunens verksamheter kan konkurrensutsättas om en utmaning kommer in från en extern aktör. Syftet är att förbättra och utveckla kommunens verksamheter och erbjuda fler alternativ så att skattebetalarnas pengar används på bästa sätt. Detta innebär bland annat att entreprenörer utför arbeten inom vägar, parker, torg, vinterunderhåll, belysning och klottersanering samt inom äldreomsorgen. I nuvarande upphandlingar finns inga krav på att tillhandahålla praktikplatser eller på annat sätt ta emot brukare från socialförvaltningen.

Bilaga

Bilaga till svar på motion nr 2/2002 - kravställt försörjningsbidrag

Susanna Kiesel
Socialdirektör

Katrin Lindroth
Enhetschef förvaltningsstöd

Yvonne Aili
Strateg förvaltningsstöd

Expedieras
Kommunfullmäktige

Digitala Signaturer

Signerad med: Anställda
Signerad av: Katrin Lindroth, Enhetschef
Datum: 2022-06-10 12:37 +02:00

Signerad med: Anställda
Signerad av: Susanna Cleveborg Kiesel, Socialdirektör
Datum: 2022-06-10 13:23 +02:00

Socialförvaltningen

Datum: 2022-06-08

Ekonomiskt bistånd och försörjningsstöd

Vad är ekonomiskt bistånd och försörjningsstöd?

Det har gjorts flera ändringar i socialtjänstlagen (SoL). Bland annat bytte socialbidrag namn till försörjningsstöd 1982. Enligt lagen ska alla former av bistånd prövas med stöd av 4 kap 1 § SoL. Beslutet går att överklaga. Ekonomiskt bistånd är beteckningen på all ekonomisk hjälp enligt SoL. Den består av två delar; försörjningsstödet som är en ersättning för att täcka den dagliga försörjningen och tillfälligt stöd för oregelbundna kostnader. I försörjningsstödet ingår riksnormen som fastställs av regeringen samt skäliga kostnader för vanliga behov utanför riksnormen.

Vad innebär regelverket?

Arbetet med ekonomiskt bistånd innebär dels att hjälpa människor att komma tillrätta med sina försörjningsproblem och dels att pröva rätten till ekonomiskt stöd under tiden. Ekonomiska bistånd är välfärdssystemens yttersta skyddsnet och har till uppgift att träda in tillfälligtvis vid försörjningsproblem som inte kan tillgodoses på annat sätt. Ekonomiskt bistånd ska ge enskilda personer och familjer/hushåll en skälig levnadsnivå.

Den skäliga levnadsnivån är inte fastställd till ett visst belopp utan behovsprövningen ska vara individuell och ta hänsyn till omständigheterna i det specifika fallet.

Verksamheten bedrivs med stöd av SoL och är en verksamhet som omfattas av lagens krav på god kvalitet och uttrycker att arbetsföra personer ska söka arbete och delta i lämpliga och anvisade arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

4 kap Socialtjänstlagen, Rätten till bistånd

1 § Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt.

Den som inte kan försörja sig men som kan arbeta har rätt till försörjningsstöd enligt första stycket om han eller hon står till arbetsmarknadens förfogande, i vilket ingår att vid behov delta i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare eller motsvarande utbildning vid folkhögskola. Om det finns godtagbara skäl har den enskilde rätt till försörjningsstöd även om han eller hon inte står till arbetsmarknadens förfogande.

Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet ska utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv. Lag (2021:159).

Vem tar emot ekonomiskt bistånd och varför?

Skälen till att människor behöver ekonomiskt bistånd är både strukturella och individuella. Hur stor andel av befolkningen som har svårt att klara sin försörjning på egen hand påverkas av flera samverkande strukturella faktorer som exempelvis tillgången på arbete, hur trygghetssystemen är utformade, flyktingmottagandet samt inkomst- och kostnadsutvecklingen. Individuella faktorer kan vara ålder, utbildning, vistelsetid i Sverige, fysisk och psykisk ohälsa, missbruk eller beroende av något slag.

Försörjningsstödmottagare i Österåker

Omkring 200 hushåll har varit aktuella för försörjningsstöd och omkring 130 barn har berörts, under de senaste tre åren. Från Socialnämndens verksamhetsberättelse 2021, är nedanstående tabell hämtad. Tabell inkluderar nyanlända hushåll.

Nyckeltal	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Budget 2021
Antal hushåll genomsnitt per månad	210	202	187	200
Antal berörda barn i genomsnitt		129	129	130

Enligt Kolada (2020) är antalet barn i Österåkers kommun som ingår i familjer som någon gång under året mottagit ekonomiskt bistånd, 2,0 % av antalet barn i åldrarna 0-17 år. Snittet i riket är 5,9.

I tabellen nedan framgår den direkta orsaken till att vuxna personer i ett hushåll är förhindrade att försörja sig och sin familj i Österåker (från Kolada.se).

Försörjningshinder 2020 per individ	
arbetslösa	101
arbetslösa med etableringsersättning	89
sjukskrivna med läkarintyg	86
sjuk- eller aktivitetsersättning (FK)*	18
pension eller äldreförsörjningsstöd	6
arbetshinder av sociala skäl	41
föräldraledighet	21
heltidsarbetande	14
deltidsarbetande	17
försörjningsstödshinder saknas	28
uppgifter saknas	5
totalt antal individer	426

*Försäkringskassan

Knappt 1 % av Österåkers invånare (46 644) erhöll ekonomiskt bistånd under 2020. Antalet vuxna försörjningsstödstagare som under minst 27 månader under en period av tre år varit aktuell för ekonomiskt bistånd utgör 15.4 % av hela gruppen försörjningsstödstagare (snittet i riket är 22.8%), vilket innebär 65 individer under 2020. 34 individer (8 %) av försörjningsstödstagarna under 2020 återkom med en ny ansökan om stöd inom ett år efter avslutat försörjningsstöd (från Kolada).

Förutsättningarna för kravställt försörjningsstöd

Socialtjänstlagen ger stöd till att begära att den som får försörjningsstöd deltar i av nämnden anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet. Detta ska syfta till att utveckla den enskildes möjligheter att i framtiden försörja sig själv. Verksamheten ska stärka den enskildes möjligheter att komma in på arbetsmarknaden eller på en utbildning. Förutsättningar är att den enskilde inte har erbjudits någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Socialnämnden ska dessutom samråda med Arbets-förmedlingen i frågan. Socialtjänstlagen ger också stöd till att fortsatt försörjnings-stöd kan vägras eller nedsättas om den enskilde utan godtagbart skäl avböjer att delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet. Däremot saknas lagstöd för att kräva att

försörjningsstödmottagaren ska arbeta utan lön (anställning) som en motprestation.

Antalet biståndstagare samvarierar till stor del med arbetslösheten, vilket tyder på att många behöver försörjningsstöd pga. arbetslöshet. I Österåker utgör de arbetslösa den största gruppen, nästan hälften av försörjningsstödmottagarna. De försörjningsstödmottagare som får ta del av de arbetsmarknadspolitiska programmen är i regel de som står närmast arbetsmarknaden vilket innebär att många av dem som är aktuella för försörjningsstöd står långt ifrån arbetsmarknaden. Det råder två olika synsätt på gruppen försörjningsstödmottagare, vilka inte utgör hela förklaringen. Det ena är att mottagandet är frivilligt i det avseendet att det faktiskt går att hitta ett arbete men att den enskilde inte vill och därför föredrar att ta emot bistånd. Det andra synsättet är att individen har så låg produktivitet att ingen är villig att anställa denne till rådande löneläge. Genom att försörjningsstödmottagare deltar i någon aktiveringsinsats så kan två saker åstadkommas. För det första blir det för vissa personer mindre attraktivt att ta emot biståndet och för det andra kan själva insatsen öka chansen att hitta ett arbete och bli självförsörjande.

Frågor om ekonomiska problem är komplexa och kan inte ses isolerat från människors livssituation i övrigt. I vissa fall finns andra faktorer som bidrar till försörjningsproblemen och förhindrar förändringsarbete som man behöver komma tillrätta med först. Socialförvaltningen samverkar med tre andra aktörer för att bistå den enskilde på vägen mot självförsörjning.

1. Arbetsmarknad- och integrationsenheten inom Kommunstyrelsens förvaltning erbjuder individuellt stöd till arbetsökande så som hjälp med att uppdatera ansökningshandlingar, förberedas för en kommande intervju eller hjälp att få en praktik eller anställning.
2. Samordningsförbundet Roslagen som tillsammans med Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Region Stockholm och fem andra kommuner svarar för en finansiell samordning mellan huvudmännen inom rehabiliteringsområdets insatser. Insatserna ska erbjudas personer som är i behov av samordnade insatser och ska syfta till att de uppnår eller förbättrar sin förmåga till egen försörjning genom förvärvsarbete.
3. Förtroendeläkare som ska stödja förvaltningen i frågor rörande försäkrings- och medicinska ärenden, rätten till andra ersättningar från socialförsäkrings-systemet och arbetsförmågebedömningar.

Fokus i arbetet med ekonomiskt bistånd är att bland annat att upprätta en planering för vägen mot den enskildes självförsörjning. Detta ska göras med respekten för den enskildes delaktighet, inflytande, självbestämmande och integritet vilket framgår av socialtjänstlagen. Det är denna plan som följs upp och ligger till grund för rätten till försörjningsstöd.

Utmanarrätt

Kommunens verksamheter kan konkurrensutsättas om en utmaning kommer in från en extern aktör. Syftet är att förbättra och utveckla kommunens

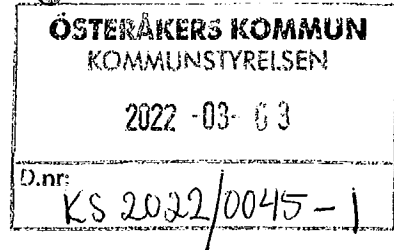
verksamheter och erbjuda fler alternativ så att skattebetalarnas pengar används på bästa sätt. Detta innebär bland annat att entreprenörer utför arbeten inom vägar, parker, torg, vinter-underhåll, belysning och klottersanering samt inom äldreomsorgen. I nuvarande upphandlingar finns inga krav på att tillhandahålla praktikplatser eller på annat sätt ta emot brukare från socialförvaltningen.

Arbetet med social hållbarhet är integrerat i kommunens roll som välfärdsaktör varför kommunen arbetar på olika sätt med att främja invånarnas livskvalitet, trygghet, nöjdhet och rekreation. I Policy för upphandling uttrycks att kommunen ska arbeta med att implementera Agenda 2030 för att bidra till långsiktiga och strukturella förändringar i ekonomisk-, social- och hållbar utveckling. Arbetsmarknads- och integrationsenheten arbetar med att stötta människor att komma in på arbetsmarknaden eller börja studera. Likaså samverkar enheten med arbetsgivare i kommunen för att hitta platser för praktik eller anställning.

Ett av målen (nr 8) i Agenda 2030 handlar om att verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt samt full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla. Sett från ett försörjningsstödsperspektiv indikera de individuella försörjningshindren (2020) att 14 individer inte var självförsörjande på sin heltidslön.

Hänvisning till: <https://www.kolada.se/verktyg/jamforaren/>

Motion till Österåkers fullmäktige

Kravställt försörjningsbidrag.

Vi föreslår att vid varje ansökan och utbetalning av så kallat försörjningsstöd ska kommunen alltid kräva en motprestation, av de som får bidraget beviljat. Detta inbegriper inte de personer som erhåller sjukbidrag eller är sjukpensionärer.

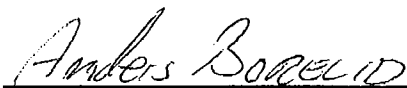
Det finns många arbetsuppgifter inom vår kommun som behöver utföras, såsom städning av gator och torg, tömning av papperskorgar mm.

Att bara gå hemma och erhålla försörjningsstöd bidrar inte till att personer kommer in i samhället och bland annat lär sig språket, för det personer som är i behov av det. Det är även en moralisk fråga, våra skattepengar ska effektiviseras och inte erhållas utan motprestation.

Med anledning av detta yrkar Sverigedemokraterna:

- Att personer som erhållit försörjningsstöd i mer än 1 år ska omfattas
- Att kommunen utreder hur detta skulle kunna införas på ett effektivt sätt.

För Sverigedemokraterna i Österåkers kommun

Anders Borelid Gruppledare, Sverigedemokraterna

Remiss av motion nr 2/2022

Dnr: KS 2022/0045

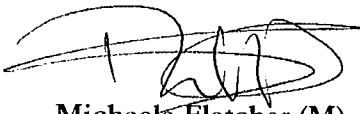
Motionen väcktes i KF 2022-03-07 KF § 2:17 "Kravställt försörjningsbidrag"

Anmäl på tåg och besvara så snart som möjligt.

Remittering sker i enlighet med nedanstående nämnd/styrelsens reglemente:

Nämnd	Remiss X = JA	Kommentar
Kommunstyrelsen		
Byggnadsnämnden		
Förskole- och grundskolenämnden		
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden		
Kultur - och fritidsnämnden		
Miljö- och hälsoskyddsnämnden		
Socialnämnden	X	I enlighet med § 1 Socialnämndens reglemente
Tekniska nämnden		
Val- och demokratinämnden		
Vård- och omsorgsnämnden		

Till nämnd/styrelse remitteras härmed bifogad motion för behandling.

Michaela Fletcher (M)
Kommunstyrelsens ordförande